

відповідь на питання одних учнів і рідше інших, неадекватно оцінює досягнення різних учнів. Часто учні (афроамериканці, латиноамериканці) незадоволені тим, що рівень очікувань вчителя стосовно них є набагато нижчим, ніж щодо представників білої раси.

Зважаючи на надзвичайно важливу роль вчителя в ефективній реалізації завдань полікультурної освіти, навчальні за-

клади в США при прийомі педагогічних працівників на роботу орієнтуються на створення багатонаціонального педагогічного колективу, включаючи представників різних етнічних меншин.

Таким чином, на сьогоднішній день в Сполучених Штатах Америки здійснюється цілеспрямована планомірна робота в освітній сфері з метою забезпечення полікультурної освіти учнів – майбутніх громадян багатонаціональної країни.

Література і джерела

1. Гончаренко Л.А. Підготовка вчителів до формування в учнів полікультурної картини світу / Л.А.Гончаренко, А.М.Зубко, В.В.Кузьменко / За ред.В.В.Кузьменка. – Херсон : РІПО, 2009. – 196 с.
2. Голік Л.О. Полікультурна освіта в Україні / [Л.О.Голік, Т.В.Клиниченко, М.Ю.Красовицький, І.Г.Левченко] // Завуч. – 1999. - № 29. - С.3-4 .
3. Grant C. Research and Multicultural Education / C.Grant. – Washington, DC.: The Falmer Press, 1992. – 275 p.
4. Nieto S. Affirming Diversity / S.Nieto/ The Sociopolitical Context of Multicultural Education. – Pearson Education, 2004. – 464 p.

В статье рассматриваются некоторые аспекты проблемы поликультурного образования. Проанализирован опыт организации поликультурного образования учащихся в средних школах США.

Ключевые слова: США, поликультурное образование, учащиеся средних школ.

In this article aspects of multicultural education have been discussed. American experience of multicultural education of the secondary pupils schools has been considered.

Key words: the USA, multicultural education, the secondary schools' pupils.

УДК 37.013: 165.242.1:796-057.36

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САМОПІЗНАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-РИКОРДОННИКІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сивохоп Едуард Миколайович
Маріонда Іван Іванович
м.Ужгород

В статті розглянуто педагогічні умови формування самопізнання майбутніх офіцерів-прикордонників в процесі фізичної підготовки.

Ключові слова: формування готовності, самопізнання, майбутні офіцери-прикордонники, фізична підготовка.

Ефективне формування готовності курсантів до самопізнання в процесі фізичної підготовки обумовлено комплексом педагогічних умов. Під педагогічними умовами розуміємо фактори, які забезпечують ефективність навчального процесу [1].

Метою нашого дослідження є теоретично виділити педагогічні умови формування самопізнання майбутніх офіцерів-прикордонників в процесі фізичної підготовки

Результати дослідження та їх обговорення. Для дослідження ми визначили дві групи педагогічних умов: організаційно-педагогічні та особистісно-орієнтовані. Такий вибір обумовлений специфікою предмету дослідження.

Організаційно-педагогічні умови.

1. *Орієнтування курсантів на ціннісне ставлення до формування особистості.* На основі самопізнання відбувається вдосконалення самого себе. Однією зі складових необхідного знання про себе є знання про своє фізичне «Я», що має особливу значущість. Воно впливає на зміну цінностей, мотивів, потреб особистості, є основою Я-концепції. Її фізичною складовою виступає образ тіла, що включає особливості індивідуального самосприйняття: сукупність знань, уявлень, тілесного досвіду особистості. За коректної оцінки педагогом курсанта виявляється вплив на формування адекватних і перспективних знань про нього, підвищується якість педагогічної взаємодії.

Ця педагогічна умова спрямовує на якісну зміну самосвідомості і Я-концепції; під впливом використання засобів фізичної

підготовки вона спрямована на розвиток і зміну організму й тіла.

2. *Створення установки на продуктивну взаємодію між викладачем і курсантом.* У процесі спільної діяльності викладача і курсанта відбувається формування самосвідомості курсантів, основними функціями якого є пізнання себе й самовдосконалення. В ході активної взаємодії руйнується сформований негативний стереотип ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності, проявляється внутрішнє прагнення змінити, «переконструювати» себе.

Включення курсантів до системи довірливих, особистісних відносин з викладачем стимулює їхню пізнавальну активність, створює сприятливий психологічний клімат, гуманітаризує освітнє середовище академічних і позааудиторних занять [3].

Застосування широкого спектра неформальних прийомів спілкування в процесі проведення занять, уміння вести дискусію, формування спільної творчої діяльності, індивідуального ставлення курсанта до запропонованого змісту фізичної підготовки – все це сприяє психолого-педагогічній підтримці унікального розвитку кожного курсанта відповідно до вибору умов для самореалізації й самовдосконалення особистості.

Характер спілкування педагога багато в чому визначається вмінням збагнути внутрішній світ своїх учнів, забезпечити відповідальну, розумово й емоційно адекватну реакцію вихованців.

Творчий діалог з викладачем, його емоційна підтримка зусиль курсанта допомагають останньому набутти впевненості у своїх силах, переконаності у значущості й необхідності самопізнання.

3. *Етапність і послідовність формування готовності до самопізнання.* На кожному етапі передбачалося вирішення певних завдань, забезпечувалося позитивне ставлення курсантів до процесу самопізнання, розвивався інтерес до фізкультурно-

спортивної діяльності, пробуджувалася потреба у всебічному аналізі власних достоїнств і недоліків, вирішувалися завдання особистісного самовизначення, розвитку здібностей до самопроекування програми фізичного самовдосконалення.

Експеримент проходив поетапно – від нижчого щабля до вищого. Послідовно, на певних етапах створювалися ситуації проблемного характеру; використовувалася система творчих завдань, організовувалися дискусії та семінарські заняття.

4. *Регулярне проведення консультацій з метою створення інформативної бази для засвоєння цінностей самопізнання в процесі фізичної підготовки.* За цієї умови створюються передумови для виховання позитивного ставлення курсантів до оптимального вибору адекватних засобів і методів цілеспрямованих впливів на свій організм.

На консультаціях триває формування навичок і вмінь орієнтування в науковій і навчальній інформації (вміння розбиратися в потоці різноманітної інформації, вести пошук та обирати джерела інформації залежно від аспекту вивчення проблеми, залучати додаткові джерела з метою більш повного розуміння того, що досліджується). Дуже важливо, щоб викладач на консультаціях актуалізував і стимулював курсанта до фізичного самопізнання.

5. *Орієнтація курсантів на довгострокову програму самопізнання.* Опанувавши способи самопізнання, курсант може усвідомлено і самостійно давати установку на формування програми роботи над собою, після того як закінчиться курс фізичної підготовки у ВВНЗ. Для цього курсант розробляє найближчі, середні й далекі перспективи індивідуального розвитку засобами фізичної підготовки, формує вміння й бажання самостійного поповнення своїх знань, удосконалення вмінь і навичок.

Розробка курсантами довгострокової програми фізичного самопізнання є можливою за умови оволодіння спеціальними знаннями, у процесі яких виробляються необхідні якості, вміння й навички, а також за наявності рухового досвіду особистості.

Особистісно-орієнтовані умови.

1. *Визначення вектора самопізнання в процесі фізичної підготовки з урахуванням цінностей особистості.* Цілі й завдання повинні бути посилюючими, ясними, привабливими. Для цього освітній процес було побудовано так, щоб ціннісні уявлення перетворювалися на перевірнені особистим досвідом реальні мотиви самопізнання в процесі фізичної підготовки, брали активну участь у формуванні гуманітарної культури майбутніх офіцерів-прикордонників.

Орієнтація індивідуальної програми самовдосконалення на постійну постановку завдань і вибір на основі отриманих операційних знань адекватних засобів їхнього вирішення є визначальним фактором самопізнання. Вмотивований інтерес до самопізнання, переконаність у правильності обраного шляху свідчать про сформованість відповідальності стосовно свого фізичного розвитку, певних пріоритетів у ціннісних орієнтаціях курсанта.

2. *Забезпечення курсантів різноманітними методиками щодо виявлення свого психофізичного стану.* Об'єктивна оцінка курсантом свого фізичного і психічного стану є свого роду індикатором і регулятором його поведінки. У цьому зв'язку викладач повинен пропонувати різноманітні, нестандартні методики, які підходили б курсантам.

За час експерименту курсантам пропонувалися сучасні методики самопізнання своїх психофізичних можливостей, розроблявся зміст психофізичної самохарактеристики, на основі якої

було складено програму самовдосконалення [5].

Будь-який метод базується на обміні цінностями, знаннями, змінами, на взаємоповазі й довірі викладача і курсанта. Тому від вибору методів багато в чому залежить реалізація формування готовності до самопізнання.

Зміст різноманітних методик включав критичне ставлення до особистого фізкультурно-спортивного досвіду; мобілізацію психічних і фізичних можливостей у досягненні поставлених цілей; розвиток самодисципліни, вольових зусиль; авторський пошук методів самопізнання, адекватних власним можливостям.

3. *Вільний вибір курсантами видів фізичної активності, адекватних фізкультурно-спортивній діяльності у ВВНЗ.* Визначення цілей своєї діяльності є показником активності особистості, вираженням суб'єктивної позиції курсанта в процесі фізичного самопізнання. Коли ж мета задається курсантові викладачем, а сам курсант її не приймає, то така діяльність буде пасивною. У структурі самоосвіти виділено такі елементи як: визначення мети й порівняння її із власними можливостями; розгляд умов, необхідних для досягнення мети. Правильно поставлена мета визначає свідому діяльність людини. Виходячи з конкретних умов, курсанти ставлять певні цілі фізичного саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, здійснюючи тим самим передбачення і прогнозування своїх практичних дій [4].

4. *Досягнення курсантами особистісно-значущих результатів фізичного самовдосконалення; розширення і збагачення індивідуального досвіду.* Досягнення особистісно-значущих результатів дає певний стимул для подальшого самопізнання, емоційно заряджає особистість. За цієї умови розкриваються кращі прояви курсантів, зростає роль пізнавальної активності й самостійності курсантів, а також потреби до набуття нових знань і установки на майбутню творчу, пізнавальну діяльність. Здобуваючи індивідуальний досвід, курсант здатен самостійно відшукувати необхідні для успішної діяльності знання, навички й уміння (застосовувати методику й техніку творчої розробки завдань, поглиблювати знання, самостійно освоювати нові системи). Курсанти мають бажання більше довідатися про себе, свій організм і способи управління життєдіяльністю [2].

Ми дійшли до висновку, що для забезпечення ефективності формування компонентів готовності до самопізнання визначили педагогічні умови цього процесу. Ми виділили два види умов: організаційно-педагогічні й особистісно-орієнтовані. Організаційно-педагогічні умови представлені такими: організаційно-педагогічні (орієнтація курсантів на ціннісне ставлення до формування особистості, створення установок на продуктивну взаємодію між викладачем і курсантом, етапність і послідовність формування готовності до самопізнання, регулярне проведення консультацій з метою створення інформативної бази для засвоєння цінностей самопізнання в процесі фізичної підготовки, орієнтація курсантів на довгострокову програму самопізнання). Особистісно-орієнтовані включають такі: визначення вектора самопізнання в процесі фізичної підготовки з урахуванням цінностей особистості, забезпечення курсантів різноманітними методиками щодо виявлення свого психофізичного стану, вільний вибір курсантами видів фізичної активності, адекватних фізкультурно-спортивній діяльності у ВВНЗ, досягнення курсантами особистісно-значущих результатів фізичного самовдосконалення, розширення і збагачення індивідуального досвіду.

Література і джерела

1. Галузинський В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посіб. / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Інтеллект, 1995. – 168 с.
2. Загорко И.П. Специальная физическая подготовка в высших учебных заведениях МВД Украины с учетом индивидуальных особенностей моторики курсантов: дис. канд. наук по физ. воспитанию и спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення»/ Иван Петрович Загорко / НУФВСУ. – К., 2001. – 197 с.
3. Ильин Е.П. Психология физического воспитания / Е.П.Ильин. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2000. – 486 с.
4. Калініченко А.І. Педагогічні умови організації самовиховання студентської молоді: автор. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец.

13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Анжеліка Іванівна Калініченко. – Тернопіль, 2002. – 19 с.

5. Лисенко Л. В. Педагогічні умови забезпечення професійно орієнтованої виховної роботи в студентській групі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Лариса Вікторівна Лисенко. – Х., 1998. – 17 с.

В статье рассмотрены педагогические условия формирования самопознания будущих офицеров-пограничников в процессе физической подготовки.

Ключевые слова: формирование готовности, самопознание, будущие офицеры-пограничники, физическая подготовка.

The authors of the article have considered pedagogical conditions for the formation of self-knowledge of future officers, border-guards in the process of physical training.

Keywords: readiness formation, self-knowledge, future border-guards, physical training.

УДК 378

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ І МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ АВСТРАЛІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Слозанська Ганна Іванівна
м.Тернопіль

У статті проаналізовано системну реформацію в галузі вищої соціальної освіти Австралії та основні напрями її модернізації; висвітлено базові перетворення, які були здійсненні в освітній системі країни; визначено характерні риси австралійської освітньої системи та розкрито принципи на яких вона базується.

Ключові слова: соціальна освіта, модернізація, конкурентоспроможність, вища освіта.

Актуальність дослідження. Початок третього тисячоліття позначений посиленням інтеграційних процесів, що актуалізували наукове співробітництво між усіма країнами світу. В інноваційному контексті суттєвих змін зазнає, зокрема, і галузь освіти. Динамічні зміни, що відбуваються у сучасному глобалізованому світі, детермінували нові вимоги до рівня освіти, професійної підготовки і компетентностей фахівців. Сьогодні на вищу освіту покладається завдання формування сучасної еліти, здатної забезпечити відтворення і розвиток інноваційного потенціалу економіки і демократизації суспільства. Крім цього, велика увага приділяється формуванню єдиного міжнародного освітнього простору через зближення підходів різних країн до організації освіти і процесів навчання своїх громадян, а також через визнання документів про освіту.

Метою статті є розкрити основні напрями розвитку і модернізації соціальної освіти Австралії на початку ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах перед вищою освітою Австралії постало питання про створення глобальних знань, які б сприяли вирішенню багатогранних соціальних, економічних, наукових і культурних проблем, що існують у сучасному суспільстві. Структурні перетворення, які відбувалися у системі вищої освіти Австралії в період з 1990 по 2010 рр., сприяли вирішенню даного питання. Глобальне її реформування було направлено, в першу чергу, на зміну концептуальних пріоритетів та пошук інтеграційних шляхів у світові системи освіти.

Австралія, як країна, що займає провідну позицію у світі у рейтингу оцінки якості освітніх послуг [2], завжди стояла перед вибором правильного напрямку розвитку вищої освіти. Причиною цього є велика кількість іноземних студентів (близько 32 000), які отримують освіту у вищих навчальних закладах країни. Як свідчать матеріали нашого дослідження, Австралія є привабливою для іноземців з низки причин: по-перше, мова навчання – англійська; по-друге, протягом десятиліть країна вкладає кошти у розвиток сектору вищої освіти, що проявляється

я у наявності значної кількості освітньо-професійних програм та належному студентському сервісі; по-третє – висока якість освітніх послуг, можливість отримувати стипендію, відповідність освіти міжнародним освітнім стандартам, відсутність міжнародних та релігійних конфліктів тощо.

Вагомим чинником, який впливає на вибір іноземними студентами вищих навчальних закладів Австралії, є висока ймовірність працевлаштування. Так, згідно з даними Австралійського бюро статистики, станом на 2009 р. 94 % випускників австралійських університетів працевлаштувалися за спеціальністю. Цей показник є індикатором значного успіху вищих навчальних закладів країни [3].

Австралія, з метою забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти на світовому ринку освітніх послуг, максимально поліпшила організацію освітньої системи. Так, наприклад, щоб залучити до навчання студентів із інших континентів (не тільки по обміну але й тих, що платять за навчання), австралійські вищі навчальні заклади пропонують широкий вибір освітньо-професійних програм, які відповідають особистим та професійним запитам й інтересам споживачів освітніх послуг.

Приєднання Австралії у 1986 р. до Регіональної Конвенції про взаємне визнання наукових ступенів і дипломів вищої освіти в Азіатсько-тихоокеанському регіоні спростило умови мобільності студентів, викладачів та науковців між країнами Азії, Океанії й Австралії та сприяло відкриттю філіалів австралійських університетів на території країн цих континентів [12].

Долучення Австралії у вересні 2000 р. до Лісабонської конвенції та її ратифікація у двох палатах австралійського парламенту 12 березня 2002 р. [12] дала можливість вищим навчальним закладам Австралії вийти на новий рівень та конкурувати з навчальними установами Європи та Америки; розширити сфери навчання та працевлаштування для австралійських студентів та робітників.

Австралія континентально не належить до європейських країн. Однак, вона, як і багато держав Північної і Південної Америки та Азії, взяла на себе зобов'язання виконувати умови Болонської декларації.

Болонський процес – це процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і інституційні реформи у вищих навчальних закладах Європи. Його метою є створення до 2010 року європейського наукового та освітнього простору задля підвищення спроможності випускників, підвищення мобільності громадян на європейському ринку праці, підняття конкурентоспромож-